

Meningsmålingene før stortingsvalget 2025 - hva lærte vi?

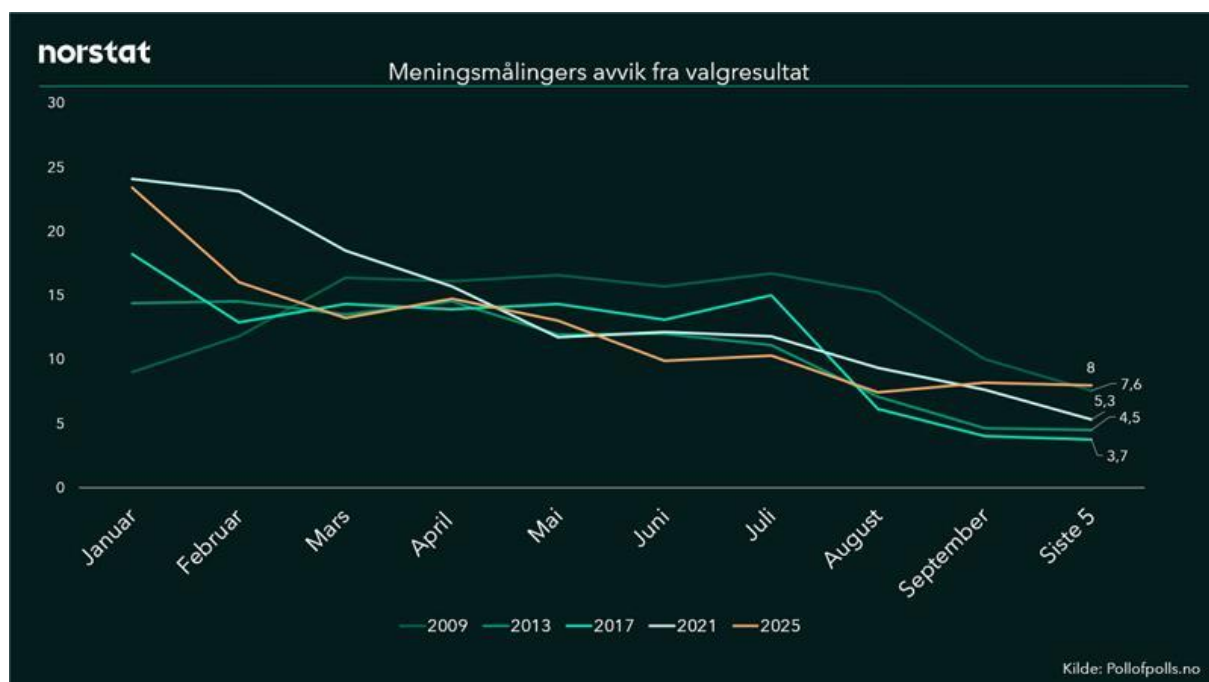
Nok et stortingsvalg er overstått. Og som alltid har meningsmålingene fått stor oppmerksomhet i den politiske debatten, og blitt nøye analysert i medier og podkaster. Årets meningsmålinger traff i snitt svakere enn ved tidligere Stortingsvalg. Det kan derfor debatteres om bransjen har noen blindsoner, og med denne artikkelen tar vi i Norstat sikte på å komme med noen begrunnede hypoteser om hvorfor.

Årets målinger i en historisk kontekst

Årets målinger viser en interessant utvikling sammenlignet med tidligere stortingsvalg fra nyere tid. Snittet av målinger i september lå 8 prosentpoeng fra det endelige valgresultatet. Dette er et større avvik enn ved tidligere valg. Samtidig ser vi at noen enkeltmålinger traff svært godt. Vi vil med ydmykhet løfte frem NRKs Supermåling levert av Norstat, som sto igjen som en av de mest presise i valgkampen.

Som Pollofpolls' Gabriel Steinsbekk [skrev i Altinget](#) mandag 22. september, var bevegelsene fra juni til valgresultatet historisk lave i år. I snitt var det kun 1 prosentpoeng endring per parti fra juni til 8. september, sammenlignet med 1,8 i snitt i periodene før valg mellom 2001 og 2021.

Denne grafen utvider Steinbekks analyse av tallene, og viser at målingene de siste månedene før valget i liten grad forandret seg (oransje linje er 2025).

Denne oversikten viser også at avviket mellom snittmålingene i september og valgresultatet over de siste valgene har ligget mellom 3,7-5,3 prosentpoeng. I år var denne avstanden betydelig høyere.

Kun to aktører leverte målinger som reduserte dette gapet: TV2/Verian, med sine septembermålinger, og NRKs Supermåling.

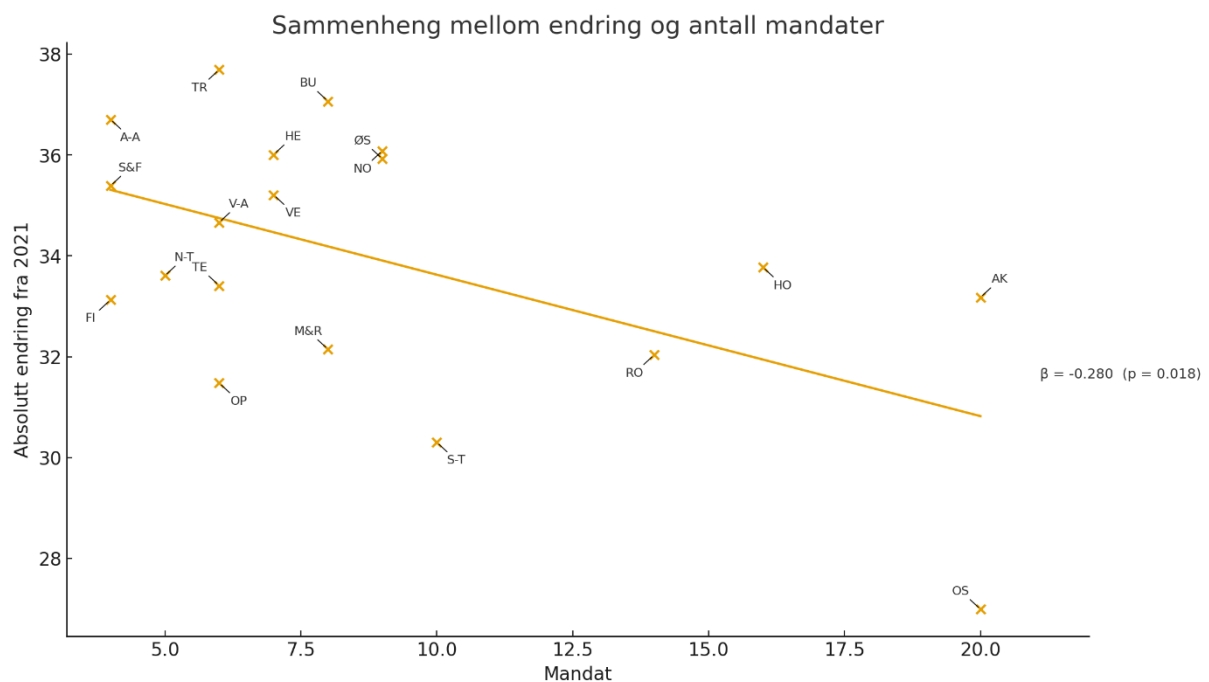
Store distriktsbevegelser

Den første hypotesen er at meningsmålingene ikke klarte å fange opp variasjonen i stortingskretsene på en tilfredsstillende måte. Dette kan også forklare hvorfor NRKs Supermåling traff så bra.

Omfanget av Supermålingene er betydelig, med over 15.000 intervjuer fordelt på samtlige 19 valgdistrikt. Det brukes store ressurser på å dobbeltsjekke alle data, gjennomgå vekting og beregne mandater direkte fra rådata etter samme modell som Valgdirektoratet bruker. Det er prisverdig av NRK å investere så tungt i prosjektet, noe som både tilgodeser journalistikken i distriktene i tillegg til å gi befolkningen oppdatert informasjon på hvordan *hele* bildet ser ut.

I motsetning til standardmålinger fanges det opp trender i hele landet, noe som kan ha gjort utslag. KrF fikk for eksempel en oppslutning på 13 prosent i Vest-Agder og 2.1 prosent i Oslo. For mandatberegningen er det umulig å fange opp dette på en nedbrutt datainnsamling med 1000 respondenter, som gjerne baserer mandatfordelingen på relativ nasjonal frem- eller tilbakegang. Dette blir upresist når endringene er store.

Spørsmålet er da hvorfor disse trendene var spesielt viktige å fange opp for å treffe godt i år? En forklaring er at endringene i elektoratet relativt til 2021 har vært klart størst i mindre fylker. Som vi ser i grafen under, riktignok med et begrenset antall datapunkter, så er det en signifikant sammenheng mellom antall mandater og absolutt endring fra valget i 2021.

En hypotese er derfor at de fleste målingene ikke i tilstrekkelig grad klarte å fange opp fylkene med størst endring fra 2021. Det er åpenbart at en måling som har vesentlig færre intervjuer, i kretser med vesentlig større endring, vil gjøre det svakere. I en 1000-måling så vil typisk 800 respondenter ha en partipreferanse. Dette gjør at de ti minste fylkene gjerne er representert med i snitt 20-25 respondenter hver. Det kan også være at politisk vekting har maskert noen endringer, gitt denne vektemetodens iboende «konservative» retning.

Frp var det vanskeligste partiet å måle

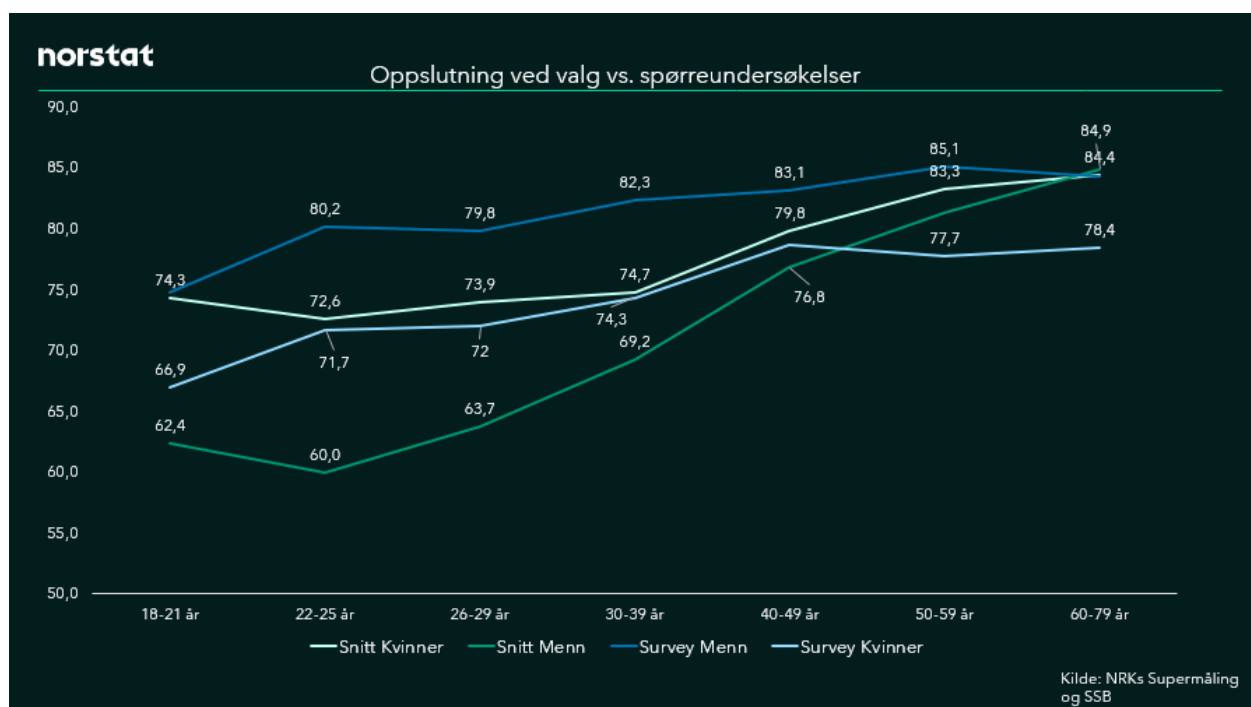
Dette kan også være godt egnet til å forklare hvorfor Fremskrittspartiet ble undermålt, som gjennomgående var det mest slående da valgresultatet var klart. Frp endte med en nasjonal oppslutning på 23,8 %. Ingen septembermålinger var i nærheten av å vise dette nivået.

Frps vekst har også vært absolutt størst i de mindre fylkene. Hvis vi sammenligner Frps nasjonale vekst fra 2021 (+12,2 prosentpoeng), så ser vi at i de fem største fylkene var veksten ca. 1 prosentpoeng lavere enn dette nasjonale snittet, mens den var 1 prosentpoeng høyere i de fem minste. Frps vekst var absolutt svakest i Oslo, med 8,3 prosentpoeng, og absolutt størst i Østfold (+16), Buskerud (+15,4) og Vestfold (+15,2).

Målingene viser også hvordan dette har gjort et utslag. Pollofpolls' snitt for Frp i Østfold var på 22,9 %, mens de endte på 28,7 %. I Buskerud var de målt til 22,1 %, og fikk 27,6 %. I Vestfold 22,4 % mot et valgresultat på 27,6 %.

Det har også vært snakk om de unge Frp-velgerne. Undertegnedes hypotese før valget var at Frp kunne risikere å være overmålt på grunn av andelen unge menn som i våre meningsmålinger sa at de skulle stemme Frp.

Valgoppslutningen blant menn 18-30 er i snitt ca. 61-62 %, mens den i NRKs supermåling (definert som respondenter som sier de vil stemme og har en partipreferanse) er på nærmere 80 %.

Når vi ser dette opp mot at nesten hver 4. Frp-velger er i alderen 18-29 år, så skulle dette tilsi at Frp overpresterte på målingene siden vi historisk har sett at de unges «oppslutning» i meningsmålinger ikke på noen måte gjenspeiles på valgdagen. Dette har vært en rådende forklaring på hvorfor partier som SV og MDG alltid overpresterer på målingene.

Foreløpig har vi ikke tall på kjønn/alder og partipreferanse, men tall på oppslutning generelt (fra Valgdirektoratet) viser at menn mellom 18-24 år i år hadde en oppslutning på 72 %. Dette er over 10 prosentpoeng mer enn ved forrige valg. Snarere enn å overprestere så underpresterte Frp på målingene. Til tross for at mange unge menn sa de skulle stemme Frp, så kan det se ut til at målingene likevel undervurderte dette.

Det kan derfor være slik at Frp-velgere (fremdeles) er vanskeligere å få tak i enn andre, og at selv om mange unge menn sa de skulle stemme Frp, så fikk vi likevel ikke tak i et representativt utvalg i denne demografiske gruppen.

Konklusjon

To viktige punkter å ta med i «obduksjonen» av meningsmålingene er variasjonen i valgdistrikter og hvordan endringene fra forrige valg har vært aller tydeligst i mindre distrikter. Dette viser styrken ved å gjøre meningsmålinger på stortingskrets nivå, slik NRK Supermåling gjør, og ikke bare nasjonale målinger.

Å studere valgoppslutning mot kjønn, alder og valgkrets vil gi oss mye nyttig informasjon. Når dette foreligger vil det være mulig å gjøre en nærlesning av meningsmålinger mot valgresultat, for å undersøke hvor de største feilkildene ligger. Dette vil gi verdifull innsikt i hvordan vi best bør utforme meningsmålinger for å gi befolkningen best mulig informasjon.

Mads Motrøen

Ansvarlig for politiske meningsmålinger

Norstat